

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на земеделието

ЗАПОВЕД

Проект!

Х

На основание на чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, чл. 55, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, във връзка с чл. 12, параграф 1 и *Приложение III* от Регламент (ЕС) 2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. относно установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013, и одобрен доклад №

НАРЕЖДАМ:

I. Отменям Заповед № РД 09-122/23.02.2015 г. на министъра на земеделието и храните.

II. Одобрявам условия за прилагане на стандарти за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) както следва:

II.1. За смекчаване и адаптация към изменението на климата:

ДЗЕС 1: Поддържане на съотношението на постоянно затревените площи (ПЗП) към земеделската площ на национално ниво и на ниво стопанство.

Съотношението на постоянно затревените площи спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година, не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение от 13.17%, определено през 2018 г. Съотношението се поддържа ежегодно на национално ниво.

При спад на съотношението с повече от 5% през съответната година, земеделските стопани на ниво стопанство, които са преобразували постоянно затревени площи и са допринесли за намалението на съотношението през съответната година спрямо предходната, се задължават да възстановят разораните през съответната година постоянно затревени площи.

ДЗЕС 2: Опазване на влажни зони и торфища.

В границите на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забраняват:

- всички дълбоки почвени обработки, свързани с обръщане на почвения хоризонт (дълбока оран - 20-35 см или плитка оран 10-20 см), дълбоко разрохкване (60–80 см);

- пресушаването и дренирането;
- преобразуването и разораването на постоянно затревените площи;
- изгарянето на растителността;
- използването на минерални и органични азотсъдържащи торове и продукти за растителна защита.

Стандартът се прилага от 2025 г., съгласно Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.

ДЗЕС 3: Забрана за изгаряне на стърнища.

Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини, установени по съответния ред и придружени с документ от компетентен орган, указващ размера на площта, за който се прилага.

II.2. За опазване или подобряване на качеството на водите и намаляване на натиска върху водните ресурси:

ДЗЕС 4: Изграждане (поддържане) на буферни ивици по протежението на водните течения.

Забранява се използването на минерални и органични торове, както и на продукти за растителна защита в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи (до 5,0%, или до 3°), по протежение на повърхностни водни течения (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи (до 5,0%, или до 3°) при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи при наклонени терени (до 10,0% или до 6°);
- с ширина минимум 50 метра при площи с остър наклон - $\geq 6\%$ наклон (над 6°).

Буферните ивици да отговарят на следните критерии:

Минималната ширина на буферните ивици е определена на 5 метра при равнинни терени и повече – 10 и 50 метра при наклонени терени.

Буферните ивици по протежение на повърхностните водни обекти (течения) трябва да имат растителна покривка или остатъци от нея през цялата година, съставена от тревисти, храстовидни или дървесни видове.

Буферните ивици при оризовите клетки по протежение на напоителни и отводнителни канали са с минимална ширина – 2 метра.

II.3. За предотвратяване на деградацията на почвите, възстановяването им и за подобряване на почвеното плодородие:

ДЗЕС 5: Управление на обработката на почвата, намаляване на риска от деградация на почвата и ерозия, включително отчитане степента на наклона

За ограничаване на ерозията на парцели с наклон $\geq 10\%$ се прилага:

- За всички обработваеми земи, почвообработващите операции се извършват напречно на склона или по хоризонталите на терена (контурна обработка);
- За трайни насаждения, отглеждани на наклон върху застрашени от ерозия почви, обработката на почвата се извършва напречно на склона или по хоризонталите, или се извършва едно от следните противоерозионни действия: терасиране, оформяне на буферни противоерозионни ивици.

Не се извършват механизирани дейности за обработка на почвата върху наводнени или преовлажнени почви в цялото стопанство.

ДЗЕС 6: Поддържане на минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни.

В земеделското стопанство с уникален идентификационен номер е задължително върху минимум 80% от цялата обработваема площ на стопанството да се поддържа минимална почвена покривка през чувствителния период (01 юни до 31 октомври).

В земеделско стопанство с наклон $\geq 10\%$, през периода от 01 ноември до 15 февруари е задължително върху минимум 80% от цялата обработваема площ на стопанството да се поддържа минимална почвена покривка.

Изискването за минимална почвена покривка за периода 01 ноември до 15 февруари не се прилага за бенефициери, които осигуряват последваща култура в рамките на 2 седмици след премахването на растителното покритие.

За поддържането на минимална почвена покривка може да се прилагат следните практики:

- оставяне на презимуващи или фуражни култури;
- оставяне на растителните остатъци от предходната култура, включително стърнища, самозасети площи от предходната култура;
- засяване на покривни култури или мулчиране.

При трайните насаждения, за осигуряване на минимална почвена покривка върху минимум 50% от площта на стопанството, се извършва укрепване на междуредията чрез затревяване или засяване с покривни култури.

Чувствителен период: период от годината, през който почвата не е покрита с растителна покривка и съществува опасност от настъпване на деструктивни процеси (различни видове ерозия, екстремно засушаване).

При парцели с наклон до 10% е определен чувствителен период от 01 юни до 31 октомври на съответната година.

ДЗЕС 7: Сеитбооборот (ротация) на културите върху обработваема земя, с изключение на култури, отглеждани под вода.

На обработваема земя с площ ≥ 10 ха, земеделският стопанин осигурява ежегодно смяна на отглежданата култура (ротация) на ниво парцел върху минимум 35% от обработваемата земя в стопанството си. Отглеждането на вторична/допълнителна култура на съответния парцел се счита за извършена ротация.

След третата година, земеделският стопанин е длъжен да гарантира, че всички парцели от обработваемата земя от стопанството са били обект на ротация по отношение на основната култура на отглеждане.

Горните правила не се отнасят за площи, заети с оризови клетки, многогодишни култури, треви и други тревни фуражи и угари.

Вторична/допълнителна култура означава земеделска култура, с различен от основната култура вид, и засадена/засята на един и същи парцел през съответната година. Вторична култура се счита за ротация, ако е засята/засадена непосредствено след прибирането на основната култура и е налична на парцела до подготовката на почвата за сеитба на следващата основна култура.

От изискването могат да се изключат следните случаи:

а) когато повече от 75% от обработваемата земя се използва за производството на треви или други тревни фуражи, засята е с бобови култури, оставена е под угар или съчетава тези употреби;

б) когато повече от 75% от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ, използва се за производство на треви или други тревни фуражи, или за производство на култури под вода (оризища) през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, или съчетава тези употреби;

в) когато обработваемата земя на стопанството е с размер до 10 хектара;

Земеделските стопани, сертифицирани за биологично производство в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета, се считат за спазващи изискванията на настоящия стандарт за ДЗЕС 7.

II.4. За опазване на биологичното разнообразие, за запазване или възстановяване на местообитания или видове, или за създаване и запазване на особености на ландшафта или на други непроизводствени площи.

ДЗЕС 8: Минимален дял от обработваемата земя, предназначен за непроизводствени нужди и обекти; запазване на особеностите на ландшафта и забрана за рязане на живи плетове и дървета през размножителния период и през периода на отглеждане на птиците върху цялата земеделска площ.

1) Стопанство с обработваема земя над 10 ха включително, трябва да задели и поддържа поне 4% от обработваема земя за: непроизводствени площи и обекти (характеристики на ландшафта), включително земя, оставена под угар.

2) Стопанство с обработваема земя над 10 ха, при условие че стопанството включва и отглеждането на междинни, покривни култури, азотфиксиращи култури, трябва да поддържа поне 7% от обработваемата си земя за непроизводствени площи и обекти (характеристики на ландшафта), включително земя, оставена под угар.

В този случай земеделските стопани следва да отделят минимален дял от 3% за непроизводствени площи и обекти, включително за угар.

За целта на този стандарт, междинните култури се изчисляват с тегловен коефициент от 0,3.

Междинни, покривни или азотфиксиращи култури, както и при особеностите на ландшафта се отглеждат без използване на продукти за растителна защита.

3) Когато земеделски стопанин се ангажира да отдели най-малко 7% от обработваемата си земя за непроизводствени площи или обекти, включително земя, оставена под угар, в рамките на подобрена екосхема в съответствие с чл.31, параграф 6 от Регламент 2115/2021 делът, с който се покрива спазването на настоящия стандарт за ДЗЕС, се ограничава до 3%.

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите характеристики на ландшафта чрез:

- забрана за изрязване на жив плет и дървета по време на размножаването и отглеждането на птици (от 1 март до 31 юли);
- запазват се полските граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- запазват се съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (*Pteridium aquilinum*), чемерика (*Veratrum spp.*), айлант (*Ailanthus altissima*), аморфа (*Amorpha fruticosa*) и др.

Приложими изключения:

- Стопанства, с обработваема земя до 10 хектара;
- Стопанства, в които повече от 75 % от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ;
- Стопанства, в които повече от 75% от обработваемата земя се използва за производство на треви или други тревни фуражи, представлява земя, оставена под угар, засята е с бобови култури или съчетава тези употреби.

Елементи на ландшафта са:

- Синори (полски граници) с ширина между 1 и 15 м, върху които не се произвежда земеделска продукция; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;
- Живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици с ширина от 1 до 5 м; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;
- Земя, оставена под угар (на 1 m²) - площ, на която през годината не се допуска производство на земеделска продукция и е с тегловен коефициент 1;
- Тераси - почвозащитни формирания върху наклонени земеделски площи. Коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;
- Отделни дървета с корона с диаметър не по-малък от 4 м; коефициент за преобразуване за 1 m² – 20 и тегловен коефициент - 1,5;
- Дървета в редица с корона с диаметър не по-малък от 4 м, като разстоянието между короните не надхвърля 5 м; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;
- Дървета в група (полигонен елемент), като дърветата са свързани от застъпващи се корони и полски горички, като максималната площ и в двата случая е 0,3 ха и тегловен коефициент – 1,5;

- Дървета в постоянно затревена площ - дървета в редица налични в обработваема земя или постоянно затревена площ, с корона с диаметър не по-малък от 4 м и разстояние между короните не повече от 5 м.

- Буферни ивици - площи с широчина от 1 до 15 м, разположени върху обработваема земя или в съседство с обработваема земя по протежението на водни течения. Върху буферните ивици не се произвежда земеделска продукция, но може да се извършва паша или коситба. Коефициент на преобразуване - 6 и тегловен коефициент – 1,5;

- Ивици хектари, отговарящи на условията за подпомагане, по краищата на гори (за 1 m²) - без производство; коефициент за преобразуване – 6 и тегловен коефициент -1,5.

ДЗЕС 9: Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните на НАТУРА 2000.

Екологично чувствителни постоянно затревени площи са всички постоянно затревени площи, намиращи се в защитени зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Списъкът на тези защитени зони е обнародван в "Държавен вестник" по реда на чл. 10, ал. 4 от ЗБР. Постоянно затревените площи в зони по НАТУРА 2000 са включени в рамките на слой „Екологично чувствителни постоянно затревени площи”. Те не трябва да бъдат разоравани или преобразувани.

III. Стандартите за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) са задължителни за изпълнение от всички земеделски стопани, собственици и/или ползватели на земеделски земи, бенефициери по:

Интервенции под формата на директни плащания (чл. 16 от Регламент (ЕС) 2021/2115)

1. Необвързани с производството директни плащания:

- а) основното подпомагане на доходите за устойчивост;
- б) допълнителното преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост;
- в) допълнителното подпомагане на доходите за млади земеделски стопани;
- г) схемите за климата, околната среда и хуманното отношение към животните (еко-схеми).

2. Обвързани с производството директни плащания:

- а) обвързаното с производството подпомагане на доходите;
- б) специалното плащане за културата памук.

Плащания за малки земеделски стопани, съгласно чл. 28 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Интервенции в областта на развитието на селските райони (чл. 69, 70, 71 и 72 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Плащания или подпомагане по отношение на:

- а) поети задължения в областта на околната среда и климата и други задължения в областта на управлението;
- б) природни или други специфични за района ограничения;

в) специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания.

Секторни интервенции в лозаро-винарския сектор (чл. 58 от Регламент 2021/2115)

IV. На територията на страната, земеделските стопани, които не са кандидати за подпомагане по различните интервенции от Стратегическия план на Република България за развитие на земеделието и селските райони в периода 2023-2027 година, следва да поддържат земеделските площи, включително и земята, която вече не се използва за производствени цели, в добро земеделско и екологично състояние съгласно чл.13 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Настоящата заповед подлежи на обжалване пред Върховен административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Настоящата заповед да се публикува на интернет страницата на Министерство на земеделието.

X

ЯВОР ГЕЧЕВ
МИНИСТЪР

УВЕДОМЛЕНИЕ

На основание чл. 66 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) Министерството на земеделието, открива производство по издаване на общ административен акт като публикува на интернет страницата си проект на заповед на министъра на земеделието, с която се одобряват условия за прилагане на стандарти за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС).

Заповедта се издава на основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, чл. 55, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, във връзка с чл. 12, параграф 1 и *Приложение III* от Регламент (ЕС) 2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. относно установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013.

Стандартите за добро земеделско и екологично състояние са част от системата за предварителни условия (чл.12 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година), която обвързва пълното получаване на подпомагане по Общата селскостопанска политика (ОСП) със спазването от земеделските стопани и другите бенефициери на основни стандарти в областта на околната среда, изменението на климата, общественото здраве, здравето на растенията и хуманното отношение към животните. Предварителните условия са неразделна част от екологичната архитектура на ОСП, като част от базовите параметри за по-амбициозни ангажименти в областта на околната среда и климата.

Прилагането на стандартите за ДЗЕС има за цел да допринесе за смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него, за преодоляването на предизвикателствата, свързани с водата, да способства за защитата и качеството на почвата и биологичното разнообразие.

Земеделските стопани се задължават да поддържат земята в добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС), за да получат подпомагане в пълен размер по различните видове интервенции, включени в Стратегическия план на България за развитие на земеделието и селските райони в периода 2023-2027 година.

Предвид гореизложеното уведомяваме всички заинтересовани лица, че в производството по издаване на общия административен акт, могат да участват чрез писмени предложения и възражения, които могат да бъдат подавани в едномесечен срок от датата на публикуването на адреса на Министерството на земеделието, гр. София, бул. Христо Ботев № 55 или на електронна поща: PKirovski@mzh.government.bg